

Kokemuksia poliisiopiskelijoihin kohdistuneesta väkivallasta työharjoittelussa

Juuso Heikkinen ja Arttu Kivimäki

2/2020

Tiivistelmä

Tekijät	Tutkinto
Juuso Heikkinen ja Arttu Kivimäki	Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi	Julkisuusaste
Kokemuksia poliisiopiskelijoihin kohdistuneesta väkivallasta työharjoittelussa	Julkinen
Ohjaajat	Opinnäytetyön muoto
Jari Hyyti Pasi Peltonen	Tutkimuksellinen opinnäytetyö
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää kokemuksia poliisiopiskelijoihin kohdistuneesta väkivallasta työharjoittelussa. Teoriaosuudessa käsittelemme yleisesti väkivaltaa ja sen eri muotoja, poliiseihin kohdistuvaa väkivaltaa, Poliisiammattikorkeakoulun voimankäyttökoulutusta, riskinarviointia, henkistä valmistautumista sekä haastavien tilanteiden jälkitoimia.</p> <p>Opinnäytetyö on toteutettu kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Tässä työssä käytettiin puolistrukturoitua teemahaastattelumenetelmää. Keräsimme aineistoa haastatteleamalla viittä Poliisiammattikorkeakoulussa opiskelevaa opiskelijaa. Kaikki haastateltavat ovat kurssilta 20174 ja ovat olleet jo työharjoittelujaksolla. Halusimme erilaisia näkökulmia aiheeseen, joten valikoimme haastateltavat eri poliisiasemilta. Haastateltavista kaksi oli naisia ja kolme miehiä. Kaikki haastateltavat esiintyivät tutkimuksessamme anonymisti.</p> <p>Teemahaastatteluissa käsitellään sitä, minkälaista väkivaltaa on kohdistunut työharjoittelussa oleviin poliisiopiskelijoihin sekä miten opiskelijat ovat kokeneet nämä tilanteet. Haastatteluissa käsitellään myös tilanteiden jälkipuintia. Pyrimme haastatteluiden avulla tuomaan poliisimiesten käytännön kokemuksia ja ajatuksia esiin.</p> <p>Tutkimuksemme kautta selvisi, että poliisiin voi kohdistua työssään väkivaltaa. Tämän seurauksena myös poliisiopiskelijat voivat saada siitä osansa työharjoittelun aikana.</p>	
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja -vuosi
38 + 2 liitesivua	helmikuu 2020
Avainsanat	
Väkivalta, stressi, voimankäyttö, valmistautuminen, debriefing, riskinarviointi	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	3
2 VÄKIVALTA.....	4
2.1 Väkivallan määritelmiä	4
2.2 Poliisiin kohdistuva väkivalta	5
2.3 Virkamiehen vastustaminen	7
2.4 Virkamiehen väkivaltainen vastustaminen.....	8
3 KOULUTUS.....	9
3.1 Voimankäyttökoulutus	9
3.2 PREP -koulutus	10
3.3 Riskinarviointi	11
4 HENKINEN VALMISTAUTUMINEN.....	13
4.1 Stressi käsitteenä	13
4.2 Stressi poliisin työssä	14
4.3 Valmistautuminen	14
4.4 Haastavan tilanteen jälkitoimet	15
4.5 Stressin hallintamenetelmät.....	17
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	19
5.1 Kvalitatiivinen tutkimus	19
5.2 Teemahaastattelu	20
5.3 Tutkimusongelma ja tutkimuksen teemat.....	20
5.4 Aikaisemmat tutkimukset.....	21
5.5 Haastateltavien valinta ja haastattelujen toteuttaminen.....	22
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	23
6.1 Poliisiopiskelijoihin kohdistuva väkivalta.....	23
6.2 Poliisiopiskelijoiden kokemukset voimankäyttökoulutuksesta.....	27

	2
6.3 Poliisiopiskelijoiden henkinen valmistautuminen ja purkukeskustelut.....	29
7 YHTEENVETO JA POHDINTA.....	32
7.1 Tutkimustuloksien pohdinta	32
7.2 Tutkimuksen luotettavuus	33
7.3 Pohdinta.....	34
LÄHTEET	36
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Poliisiin kohdistuva väkivallan uhka on läsnä poliisin päivittäisessä työssä. Poliisi voi tiedostaa lähtiessään tehtävälle, että tehtävällä voi poliisiin kohdistua väkivaltaa. Lisäksi poliisiin voi kohdistua väkivaltaa yllättäen. Väkivalta voi ilmetä useissa eri muodoissa, esimerkiksi psyykkisenä tai fyysisenä väkivaltana. Poliisin kohdatessa väkivaltaa, nostaa se automaattisesti poliisin stressitasoja. Koulutus sekä henkinen valmistautuminen auttavat poliisia kohtaamaan heihin kohdistuvaa väkivaltaa.

Haluamme opinnäytetyössämme selvittää, millaista väkivaltaa poliisiopiskelijoihin on kohdistunut työharjoittelun aikana. Haluamme selvittää myös, ovatko poliisiopiskelijat kokeneet, että Poliisiammattikorkeakoulun koulutuksesta on ollut hyötyä tilanteissa, joissa heihin on kohdistunut väkivaltaa. Meitä kiinnostaa opinnäytetyössämme myös se, miten poliisiopiskelijat ovat valmistautuneet henkisesti tehtäville, joissa on ollut mahdollisuus, että poliiseihin kohdistuu väkivaltaa. Tämän seurauksena pyrimme myös selvittämään huomasiko poliisiopiskelija stressitasonsa kohoamisen ja vaikuttiko se hänen toimintakykyynsä tai päätöksiinsä työtehtävillä. Mielestämme aihe on ajankohtainen, sillä väkivalta on lisääntynyt viime vuosina poliisia kohtaan ja tämän seurauksena oletettavasti myös opiskelijat saavat siitä osansa.

Huomasimme itse työharjoittelun aikana, että myös poliisiopiskelija joutuu tilanteisiin, joissa poliisiopiskelijaan kohdistuu väkivaltaa tai vähintään on mahdollisuus siihen, että opiskelijaan voi kohdistua väkivaltaa. Poliisin voimankäytöstä sekä poliisiin kohdistuneesta väkivallasta on tehty tutkimuksia, mutta tutkimuksia, joissa aihe rajataan ainoastaan poliisiopiskelijoihin ei ole aikaisemmin tehty.

Haastattelimme tässä työssä kurssiltamme viittä poliisiopiskelijaa. Haastateltavat ovat suorittaneet työharjoittelunsa eri poliisiasemilla. Toteutimme haastattelut teemahaastatteluina, joissa keskeisimmät teemat olivat väkivalta, koulutus ja henkinen valmistautuminen. Avaamme edellä mainitut teemat tarkemmin työn teoriaosiossa. Haastateltavat henkilöt valittiin ennakkoon selvittämällä, keihin kohdistui väkivaltaa työharjoittelun aikana.

Muita opinnäytetyömme keskeisiä käsitteitä ovat: Stressi, resilienssi, voimankäyttö, debriefing ja riskinarviointi. Näitä käsitteitä avataan myös tarkemmin työn teoriaosiossa.

2 VÄKIVALTA

Aggressiivinen ja väkivaltainen käyttäytyminen aiheuttaa monenlaista inhimillistä kärsimystä ja hankaluutta niin yksilöille, ryhmille kuin organisaatioillekin (Rantaeskola ym. 2015, 15). Väkivallan kaikkia muotoja on vaikea käsitellä täydellisesti yhdessä tutkimuksessa, jonka vuoksi keskityimme tutkimuksessamme niihin väkivallan muotoihin, joita poliisiin voi kohdistua.

Väkivalta lienee aina ollut osa ihmiselämää. Sen aiheuttamat haitat ovat eri muodoissaan nähtävissä kaikkialla maailmassa. Joka vuosi yli miljoona ihmistä menettää henkensä ja vielä useampi saa vähäisempiä vammoja itse aiheutetun, ihmisten välisen tai kollektiivisen väkivallan seurauksena. Väkivalta on koko maailmassa yksi 15-44-vuotiaiden keskeisiä kuolinsyitä. (Krug ym. 2005, 19.)

Väkivaltaan liittyviä määrittelytapoja on monia ja eri lähteissä väkivallan ilmenemistä työhön liittyen on jaoteltu eri tavoin. Yleisesti väkivallalla voidaan ymmärtää mitä tahansa hyökkäävää käyttäytymistilannetta, jossa toisella ihmisellä on tietoinen tarkoitus vahingoittaa ihmistä. Maailman terveysjärjestö WHO:n määritelmän mukaan väkivalta on fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista, joka kohdistuu ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään tai yhteisöön ja joka johtaa tai joka voi hyvin todennäköisesti johtaa kuolemaan, fyysisen tai henkisen vamman syntymiseen, kehityksen häiriytymiseen tai perustarpeiden tyydyttämättä jättämiseen. WHO:n määritelmän keskiössä on itse teko, ei sen lopputulos. Määritelmä on sikäli laaja, että se käsittää ihmisen itseensä kohdistaman, ihmisten välisen ja kollektiivisen väkivallan. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2014:17, 8.)

2.1 Väkivallan määritelmiä

Väkivalta voidaan jakaa kolmeen luokkaan: fyysiseen väkivaltaan, väkivallan uhkaan ja kiusaamiseen ja ahdisteluun. Rajanveto väkivallan lievempien muotojen välillä aiheuttaa usein ongelmia. Mikäli väkivallasta ei aiheudu fyysisiä vammoja, sitä ei usein käsitellä eikä tilastoida työpaikoilla. Toisaalta sanallisen loukkaamisen ja väkivallan erottaminen saattaa olla vaikeaa. Tästä syystä monissa kyselyissä väkivalta rajataan pelkästään fyysiseen väkivaltaan ja sillä uhkaamiseen. Lisäksi turvallisuuskyselyissä selvitetään usein seksuaalista ahdistelua ja häirintää. (Rikostorjuntaneuvosto 2014.)

WHO:n määritelmässä fyysisellä väkivallalla ymmärretään voimankäyttöä henkilöä tai ryhmää vastaan ja se voi aiheuttaa fyysisen, seksuaalisen tai henkisen vamman. Se sisältää mm. lyömisen, potkimisen, läimäyttämisen, iskemisen, ampumisen, työntämisen, puremisen ja nipistelyn. Henkisellä väkivallalla tarkoitetaan puolestaan muuta kuin fyysistä voimankäyttöä, mukaan lukien kuitenkin fyysisellä väkivallalla uhkaamisen toista ihmistä tai ryhmää kohtaan ja se voi aiheuttaa haittaa esimerkiksi henkiseen tai sosiaalisen kehitykseen. Henkinen väkivalta sisältää muun muassa sanallisen loukkaamisen, kiusaamisen, häirinnän ja uhkailun. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2014:17, 8.) Uhkauksella voidaan ymmärtää tekoa, jolla ilmaistaan aikomus aikaansaada toiselle jotakin pahaa (Lakanen 1999, 26).

Väkivalta on yleensä käsitetty tahalliseksi käyttäytymiseksi. Väkivaltaa voi tietystä mielessä tapahtua myös tahattomasti. Esimerkiksi dementoitunut vanhus tai mielenterveydellisistä ongelmista kärsivä henkilö voi yhtäkkiä käyttäytyä aggressiivisesti ilman, että hänellä olisi tietoinen tarkoitus vahingoittaa ketään. (Rantaeskola ym. 2015, 6.)

Asiakastyöväkivallalla taas tarkoitetaan työnantajan ja työsuhteen ulkopuolisen tahon, kuten asiakkaan, potilaan, palvelun käyttäjän tai omaisen, joko työntekijään tai työnantajan edustajaan kohdistamaa tekoa, joka liittyy työhön tai ammattiasemaan. Se voi olla mitä tahansa loukkaavasta käytöksestä aina vakavampaan uhkaan, fyysiseen väkivaltaan, ryöstöön tai muihin rangaistaviin tekoihin saakka, ja se voi toteutua yhden tai useamman henkilön aiheuttamana yksittäisenä tapahtumana tai järjestelmällisempänä toimintana. Asiakastyöväkivalta voi olla fyysistä, psyykkistä ja/tai seksuaalista. Näille väkivallan muodoille on yhteistä se, että väkivalta synnyttää pelkoa ja epävarmuutta - ei ainoastaan uhkaa ja väkivaltaa kokeneille, vaan myös niille, jotka saavat tietää tapahtumasta. (Rantaeskola ym. 2015, 7.)

2.2 Poliisiin kohdistuva väkivalta

Monissa riskiammateissa todennäköisyys kohdata haastava ja mahdollisesti väkivaltainen asiakas on kohonnut tai sellaiset kohtaamiset ovat jopa väistämättömiä. Vaikka oletusarvo onkin, että työntekijä tulee ammatissaan ja työssään kohtaamaan haastavaa käytöstä ja/tai väkivaltaa, ei silti voida olettaa, ettei tällä olisi vaikutusta työntekijään. Tilanteisiin valmistautumisella ja ammattitaidolla on luonnollisesti vaikutusta tilanteista selviämiseen, mutta kukaan ei ole täysin immuuni haastavan ja väkivaltaisen käytöksen vaikutuksille.

Ammatista tai työnkuvasta riippumatta kaikilla työntekijöillä on lähtökohtaisesti oikeus olla turvassa työpaikallaan. (Poliisihallitus 2012, viitattu teoksessa Rantaeskola ym. 2015, 166.)

Poliisin ammatti on yksi ammateista, joissa on todennäköistä kohdata häirintää, uhkailuja tai väkivaltaa. Riskiammanteiksi luokitellaan nykyisin perinteiset turvallisuus-, opetus- sekä sosiaali- ja terveystieteiden ammatit. Väkivallan uhriksi joutumisen kokemukset kasautuvat jonkin verran enemmän naisille kuin miehille. (Rantaeskola ym. 2015, 10.) Virkamiehen kohdatessaan työtehtävissään väkivaltaa, virkamiehet eivät myöskään välttämättä voi tavallisen ihmisen tavoin ”paeta” tilannetta; väkivallasta tai sen uhasta huolimatta he saattavat olla velvollisia suorittamaan tehtävänsä loppuun. (Lakanen 1999, 17.)

Poliisityössä altistutaan sellaisiin sekä lyhytkestoisiin ja äkillisiin uhka- ja väkivaltatilanteisiin että vaatimuksiltaan erittäin kuormittaviin tilanteisiin, jotka voivat altistaa traumatisoitumiselle. Poliisityön vaarallisia puolia ei voida kokonaan poistaa, joten tulee erityisesti kiinnittää huomiota kriittisistä tilanteista selviämiseen ja työyhteisön tukeen. (Poliisihallitus 2019.)

Virkamiehen väkivaltaisen vastustamisen ja virkamiehen vastustamisen tunnusmerkistöt toteutuvat joko väkivaltaa käyttämällä tai väkivallalla uhkaamalla. Väkivalta ja sillä uhkaaminen merkitsee RL 16:1 ja 2:ssä aktiivista toimintaa, joka välittömästi tai välillisesti kohdistuu virkamiehen henkilöön. Tavallisesti väkivalta tai uhkaaminen kohdistuu suoranaisesti virkamiehen terveyteen tai turvallisuuteen. (Lakanen 1999, 36.)

Henri Rikander on väitöskirjassaan *CUSTOS PUBLICUS GLADIUM FRUSTRA NON FERT* – Empiirinen tutkimus poliisin voimankäytöstä ja poliisin kohtaamasta väkivallasta tutkinut poliisimiesten kokemuksia virkatoimen yhteydessä heihin kohdistuneesta väkivallasta. Väitöskirjan ensimmäisenä tutkimuksena on Edilexissä vuonna 2017 julkaistu referee-artikkeli, jossa tutkittiin poliisimiesten kokemuksia virkatoimen yhteydessä heihin kohdistuneesta väkivallasta.

Poliisit suhtautuvat heihin kohdistuneeseen väkivaltaan arkipäiväisesti. Tapauksissa, joissa väkivallan laatu oli ollut puremista tai sylkemistä ja niissä, joissa nyrkein tai potkien oli onnistuttu vahingoittamaan poliisia, haastatellut kokivat vihaa, suuttumusta ja epäoikeudenmukaisuutta. Vastaavia tuntemuksia haastatellut kertoivat havainneensa myös partiokaverissaan. Voimankäyttötilanteiden aikana poliisimiehet olivat hyvin tietoisia toimintaympäristössään olevista sivullisista seuraajista sekä mahdollisuudesta, että heidän toimiaan videoidaan. Poliisimiesten koulutus ja kokemus eivät olleet jakaantuneet tasaisesti.

Tästä seurasi, että muutamissa haastatteluissa poliisimiehet kuvasivat toimineensa oman osaamisensa ääri rajoilla. Erityisesti tämä näkyi aseenkäytön edellytysten arvioinnissa. Arvostus partiokaveriin näkyi silloin, kun kyseessä oli vakituinen pari pitkällä työkokemuksella. Kritiikkiä toiselle poliisimiehelle annettiin tämän osaamattomuudesta sekä valppaana olost. (Rikander 2019, 92.)

Työssä jaksamisen haasteita aiheuttivat tilanteet, joissa poliisimiesten henki tai terveys oli ollut konkreettisesti uhattuna. Vakavissa tilanteissa poliisimiehet olivat, jopa toiminnan aikana, ajatelleet omaa itseään ja oikeusturvaansa. Tämä näkyi erityisesti aseenkäyttötilanteissa poliisimiehen arvioidessa aseenkäytön edellytyksiä. Haastateltujen poliisimiesten toiminta oli perustunut poliisin perustutkintokoulutuksessa opittuihin toimintamalleihin. Nopeissa tilanteissa poliisimiehet kuvasivat toimintansa tulleen selkärangasta ja ajattelematta. Yhteistä näille kaikille tapauksille oli, että yksinkertaisia perustoimintamalleja onnistuttiin soveltamaan konkreettisesti tilanteessa. (Rikander 2019, 92.)

Tutkimuksen keskeiset tulokset olivat, että poliisiin kohdistuneeseen väkivaltaan suhtaudutaan työhön kuuluvana. Kohdehenkilön väkivaltaisuuden varautuminen on sitä huonompaa, mitä vähemmän alkutietoja poliisipartiolla on käytettävissä. Poliisimiehet tunsivat väkivaltaa kohdatessaan vihaa, suuttumusta ja pelkoa, mutta myös sääliä kohdehenkilöä kohtaan. Tapahtumien jälkeen poliisimiehet käyttivät paljon aikaa tapahtumien läpikäyntiin oppimistarkoituksessa, mutta myös legitimoidakseen omaa toimintaansa. (Rikander 2019, 92.)

2.3 Virkamiehen vastustaminen

Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain 24 §:ssä tarkoitettussa koulutuksessa oleva opiskelija voidaan nimittää määräaikaiseen nuoremman konstaapelin virkasuhteeseen opintoihin kuuluvan harjoittelun ajaksi sekä harjoittelun jälkeen yhteensä enintään vuoden ajaksi. (Asetus poliisin hallinnosta 158/1996.) Tämä tarkoittaa siis sitä, että työharjoittelussa olevat opiskelijat ovat nuoremman konstaapelin virkasuhteessa, joten siten heidät lasketaan virkamiehiksi.

Rikoslain 40 luvun 11 §:n (12.7.2002/604) mukaan virkamiehellä tarkoitetaan henkilöä, joka on virka- tai siihen rinnastettavassa palvelussuhteessa valtioon, kuntaan taikka kuntayhtymään tai muuhun kuntien julkisoikeudelliseen yhteistoimintaelimeen, eduskuntaan, valtion liikelaitokseen taikka

evangelisluterilaiseen kirkkoon tai ortodoksiseen kirkkokuntaan tai sen seurakuntaan tai seurakuntien yhteistoimintaelimeen, Ahvenanmaan maakuntaan, Suomen Pankkiin, Kansaneläkelaitokseen, Työterveyslaitokseen, kunnalliseen eläkelaitokseen, Kuntien takauskeskukseen tai kunnalliseen työmarkkinalaitokseen.

Rikoslain 16 luvun 2 §:n (24.7.1998/563) mukaan henkilö syyllistyy virkamiehen vastustamisen: Jos virkamiehen väkivaltainen vastustaminen, huomioon ottaen väkivallan tai uhkauksen vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen lieventävien asianhaarojen vallitessa tehty, rikoksentehtyjä on tuomittava virkamiehen vastustamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

2.4 Virkamiehen väkivaltainen vastustaminen

Rikoslain 16 luvun 1 §:n (24.7.1998/563) mukaan virkamiehen väkivaltaiseen vastustamiseen syyllistyy: Joka

1) käyttää tai uhkaa käyttää väkivaltaa pakottaakseen virkamiehen tekemään tai jättämään tekemättä julkisen vallan käyttöä sisältävän virkatoimen,

2) muuten käyttää tai uhkaa käyttää väkivaltaa sellaisen virkatoimen johdosta sitä suorittavaa virkamiestä vastaan tai

3) käyttää väkivaltaa virkamiestä tai häneen 15 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettussa suhteessa olevaa henkilöä vastaan kostaakseen sellaisen virkatoimen,

on tuomittava virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta tuomitaan myös se, joka menettelee 1 momentissa mainitulla tavalla sitä kohtaan, joka virkamiehen pyynnöstä tai suostumuksella avustaa virkamiestä julkisen vallan käyttöä sisältävässä virkatoimessa. (12.7.2002/604)

Rangaistavuuden edellytyksenä on, ettei virkamiehen oma toiminta selvästi ylitä hänelle kuuluvaa toimivaltaa. Jos näin tapahtuisi, toimenpiteen kohteeksi joutuneella olisi oikeus

käyttää hätävarjelua sitä vastaan eikä hän näin ollen syyllistyisi rangaistavaan virkamiehen väkivaltaiseen vastustamiseen. Virkamiehen väkivaltaiselle vastustamiselle voi olla ominaista se, että teon motiivi nousee rikosoikeudelliseksi tunnusmerkistötekijäksi. Jos virkamiestä vastaan käytetään väkivaltaa kostoksi virkatoimesta, kysymys on pahoinpitelyrikoksen sijasta virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta. Tekoon voi syyllistyä muukin henkilö kuin se, johon virkatoimi on aikanaan kohdistunut. (Helminen, Kuusimäki, Rantaeskola 2012, 197.)

3 KOULUTUS

Poliisilta edellytetään monitasoista osaamista, joka pohjaa poliisitoiminnassa yleisesti hyväksytyihin arvoihin ja toimintaperiaatteisiin. Poliisiammattikorkeakoulun tehtävänä on antaa sisäisen turvallisuuden alalla tutkimukseen ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin ja johtamistehtäviin sekä tukea yksilön ammatillista kasvua ja edistää elinikäistä oppimista. Lisäksi Poliisiammattikorkeakoulu harjoittaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä, joka palvelee poliisitoiminnan ja sisäisen turvallisuuden suunnittelua ja kehittämistä sekä Poliisiammattikorkeakoulun opetusta. (Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelma 2018-2020.)

Poliisi (AMK) -opinnot johtavat ammattikorkeakoulututkintoon. Tutkinnon yleisenä tavoitteena on, että opiskelija hankkii laaja-alaiset käytännölliset perustiedot ja –taidot sekä niiden teoreettiset perusteet sisäisen turvallisuuden alan asiantuntija tehtävissä toimimista varten. Opinnot antavat edellytykset sisäisen turvallisuuden alan kehityksen seuraamiseen ja edistämiseen, valmiudet elinikäiseen oppimiseen, riittävän viestintä- ja kielitaidon sekä sisäisen turvallisuuden alaan liittyvän kansainvälisen toiminnan edellyttämät valmiudet. (Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelma 2018-2020.)

3.1 Voimankäyttökoulutus

Poliisiammattikorkeakoulun opintojakso voimankäyttö ja voimankäytön taktiikat on kaikille opiskelijoille pakollinen. Opintojakson laajuus on kahdeksan opintopistettä. Työmäärällisesti opintojaksolla on lähiopetusta 200 tuntia ja opiskelijoille itsenäiseen opiskeluun on varattu aikaa 24 tuntia. Voimankäytön opintojakso koostuu neljästä osajaksosta.

Opintojaksojen aikana opiskelija hankkii valmiudet fyysisten voimakeinojen turvalliseen käsittelyyn ja käyttöön sekä saa käyttäjäkoulutuksen voimankäyttövälineisiin. Opiskelijalle muodostuu käsitys henkilökohtaisista stressimekanismeista ja hän oppii soveltamaan poliisitaktisia toimintamalleja voimankäyttötilanteissa. Lisäksi opiskelija perehtyy työturvalliseen toimintaan ja oppii käyttämään passiivisia sekä muita tarpeellisia suojavälineitä. (Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelma 2018-2020.)

Opiskelija perehtyy henkilön fyysisen kontrolloinnin ja hallinnan perusteisiin ja tekniikoihin sekä käsirautojen, OC-sumuttimen ja teleskooppipatukan käyttöön. Opiskelija saa opintojaksojen aikana valmiudet virka-aseen turvalliseen käsittelyyn ja hyvän ampumataidon kehittämiseen. (Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelma 2018-2020.)

Osaamistavoitteina on, että opintojaksojen suorittamisen jälkeen opiskelija osaa käyttää fyysisiä voimakeinoja ja voimankäyttövälineitä tarkoituksenmukaisesti sekä turvallisesti ympäristö, olosuhteet ja kohteet huomioiden. Opiskelija osaa perustella toimenpiteensä ja soveltaa voimankäyttötilanteisiin poliisitaktisia toimintamalleja työturvallisuuskohdat huomioiden. Opiskelija osaa myös arvioida henkilökohtaisia voimankäyttövalmiuksiaan ja kehittää niitä. (Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelma 2018-2010.)

Voimankäyttö ja voimankäytön taktiikat opintojaksolla opiskelijat antavat näytöt voimankäytön osaamisestaan voimankäytön kouluttajille. Näytöt annetaan fyysisestä voimankäytöstä, lievemmistä voimankäyttövälineistä sekä virka-aseesta. Opintojakso tulee olla suoritettuna hyväksytysti ennen työharjoittelun alkamista.

3.2 PREP -koulutus

PREP –koulutus eli valmentautuminen vaativiin tilanteisiin kuuluu Poliisiammattikorkeakoulun voimankäyttökoulutukseen. Koulutuksessa harjoitellaan mielen valmentamista ensin paineettomasti ja seuraavaksi paineen alla. Koulutuksen tarkoituksena on auttaa poliisiopiskelijaa huomaamaan stressin muutokset kehossa ja mielessä ja miten näihin reaktioihin voi itse vaikuttaa. (Kaunisto 2018.)

Koulutuksen tavoitteena on opetella tapoja, kuinka poliisiopiskelija pystyy käsittelemään stressireaktioita ja siten edistää kehon ja mielen tasapainoa. Koulutus pohjautuu siihen, ettei poliisille tulisi tehtävän aikana vääriä havaintoja ja sitä kautta vääriä päätöksiä. Koulutuksella pyritään antamaan poliisille paremmat eväät toimiessa vaativassa tilanteessa paineen alla. (Kaunisto 2018.)

Poliisiammattikorkeakoulu on vuodesta 2013 tehnyt stressitutkimukseen liittyvää yhteistyötä Toronton yliopiston kanssa. Tutkimusten pohjalta kehitetyn koulutusmenetelmän tarkoitus on parantaa haastavan työtilanteen kohtaavan poliisin kykyä käsitellä tilanne. Tästä kyvystä käytetään nykyisin usein nimitystä resilienssi. Hyvällä resilienssillä (engl. resilience) tarkoitetaan muun muassa kykyä kohdata vaikea tilanne henkisesti valmistautuneena ja virittyneenä. (Koskelainen 2016, 53.)

Stressireaktioiden hallintaa ja muun muassa oikeaa hengittämistekniikkaa harjoitellaan osana vaativien tilanteiden tai muun poliisitoiminnan harjoituksia. Harjoitusten tulee vastata mahdollisimman paljon oikean elämän poliisityön tilanteita. Henkinen valmistautuminen on osa stressireaktioiden hallintaa ja tärkeässä osassa päätöksentekokyvyn, tilannetietoisuuden ja tehokkaan toimintakyvyn säilyttämisessä. Optimaalinen mielellisen valmiuden tila mahdollistaa toivotun virittyneisyyden tilan, jossa tehdyt havainnot ja kyky ajatella tuottavat mahdollisimman hyvän ratkaisun tilanteessa. (Andersen ym. 2015, viitattu artikkelissa Koskelainen 2016, 54.)

3.3 Riskinarviointi

Poliisin ammattiin kuuluu oleellisena työkaluna riskien arviointi. Jokaiselle tehtävälle mentäessä muodostetaan tapahtumapaikalla tilannekuva ja sen avulla riskejä tunnistetaan sekä arvioidaan jatkuvasti. Myös tehtävien ennakkotietojen perusteella voidaan tehtäville valmistautua ja varautua voimakkaammin, mikäli tarve sitä vaatii.

Työturvallisuusnäkökulmasta arvioiden jokainen asiakastilanne tulee käsitellä uutena tilanteena. Työntekijän on hyvä opetella tekemään tietoisia havaintoja asiakkaistaan, jotta mahdolliset riskin merkit tulisivat tiedostetuiksi. (Rantaeskola ym. 2015, 84.)

Käsitys ja vaikutelma asiakkaan henkisestä tilasta olisi hyvä muodostaa heti kontaktin alettua. Esimerkiksi asiakkaan päihtymystila on aina syytä rekisteröidä, sillä päihtymystila on usein väkivaltaisen yhteenoton syntymisen riskitekijä. Asiakkaan käyttäytymiseen ja henkiseen tilaan tulee kiinnittää huomiota silloinkin, kun asiakas on entuudestaan tuttu. Työntekijä saa vain sattumanvaraisesti ennalta tietoa siitä, mitä asiakkaan elämässä on tapahtunut. Negatiiviset ja siten haastavan käyttäytymisen riskiä lisäävät muutokset eivät välttämättä ole työntekijän tiedossa ennen kuin ne asiakkaan mukana tulevat asiakastilanteeseen. (Rantaeskola ym. 2015, 84.)

On selvää, että poliisi kohtaa ammatissaan tilanteita, joissa on olemassa erilaisia riskejä. Riskit voivat riippua erinäisistä asioista, mutta hyvällä valmistautumisella sekä maalaisjärjellä ajattelemalla pystytään riskejä usein minimoimaan. Poliisiammattikorkeakoulussa järjestetyissä koulutuksissa opetellaan myös tunnistamaan erilaisia riskitekijöitä ja tästä on selvästi ollut hyötyä työelämässä.

Kuvio 1. Strukturoidun riskiarvion ja hallinnan prosessin pääperiaatteet. (Rantaeskola ym. 2015, 68.)

4 HENKINEN VALMISTAUTUMINEN

4.1 Stressi käsitteenä

Stressillä tarkoitetaan tilannetta, jossa ihmiseen kohdistuu niin paljon haasteita ja vaatimuksia, että sopeutumiseen käytettävissä olevat voimavarat ovat tiukoilla tai ylittyvät. Monet tutkijat uskovat, että miltei mikä tahansa myönteinen tai kielteinen muutos voi vaikuttaa yksilöön stressaavasti. Mikään ärsyke ei sinänsä stressaa, vaan reaktio riippuu paljon yksilön vastustus- ja sietokyvystä, erityisesti näkökulmista ja asenteista. (Mattila 2018.)

Stressille ei ole olemassa yksikertaista määritelmää. Yleisesti ottaen stressiä voidaan kuvata tilanteena, jossa henkilöön kohdistuvat haasteet ja vaatimukset ylittävät hänen käytössään olevat voimavaransa. Tällainen tilanne voi olla joko lyhyt- tai pitkäkestoinen, ja stressin vaikutukset ovat sekä fyysisiä että psyykkisiä. (Koskelainen 2016, 52.)

Ilman kirkasta tilannetietoisuutta ja hyvää henkistä suorituskykyä todellisuuden tulkintakykyysi voi vaurioitua yllättävänkin pahoin, etkä välttämättä huomaa sitä itse. Saatat nähdä väärin, kuulla väärin, tulkita tilanteen täysin väärin ja näin tehdä täysin vääriä johtopäätöksiä. Poliisi saattaa vakuuttaa nähneensä, että toisella oli ase, vaikka videolta nähdään jälkikäteen, ettei näin ollut, tai että veitsi oli tulossa kohti, vaikka se oli menossa pois päin. (Gustafsberg & Åhman 2017, 11.)

Syitä stressiin on paljon. Stressi ei kuitenkaan aina ole pahasta, vaan joskus jopa hyväksikin. Se voi innostaa ja antaa tarmoa. Jos kyky käsitellä stressiä on riittävä ja ihminen tuntee hallitsevansa tilanteen, stressin lisääntyminen ei haittaa. (Hammarlund 2001, 172.) Eniten stressiä aiheuttaa tunne, ettei hallitse itseään ja elämäntilannettaan. Kyse voi olla työtilanteen epävarmuudesta, kiireisestä työstä vailla mahdollisuutta vaikuttaa omaan työntekoonsa tai siitä, että yksi työvaihe on kesken uutta aloitettaessa. (Hammarlund 2001, 175.)

Kuten koulutusosiossa mainittiin, on hyvä, että Poliisiammattikorkeakoulussa tehdään harjoituksia, joissa opetellaan hallitsemaan stressaavia tilanteita. Vaikka harjoituksia ei voi täysin peilata oikeaan työelämään, niin oppii näissä harjoitustilanteissa paljon itsestään sekä kyvystään toimia kovan stressin vaikutuksen alaisena.

4.2 Stressi poliisin työssä

Yksittäisen poliisin mahdollisuus säädellä työtehtävien aiheuttamia stressitasoja liittyy työtehtäviin valmistautumiseen, niiden aikana toimimiseen ja niistä palautumiseen (Koskelainen 2016, 52). Työharjoittelun aikana huomasimme, että stressi on läsnä poliisin työssä. Kenttäharjoittelujakson aikana tehtävälle mentäessä valmiustaso nousi ja tämän seurauksena nousivat myös stressitasot. Tutkimuksessamme pyrimme myös selvittämään, huomasiko poliisiopiskelija stressitasonsa kohoamisen ja vaikuttiko se hänen toimintakykyynsä tai päätöksiinsä työtehtävillä.

Stressitilanteen aiheuttama reaktio on yksi merkittävämmistä huonoa tilannetajua aiheuttavista ilmiöistä. Huonoa tilannetajua aiheuttaa ylivirittyneisyyden lisäksi alivirittyneisyys, muun muassa heikko energiataso. (Gustafsberg & Åhman 2017, 13.) Mielessä ja kehossa syntyneet reaktiot voivat joko edesauttaa tai haitata toimintaa poliisin työhön liittyvissä vaativissa tilanteissa: aistien, päätöksenteon ja toiminnan taso joko paranee tai heikkenee. (Koskelainen 2016, 52.)

Haastavien asiakkaiden kohtaaminen saattaa aiheuttaa stressiä, joka voi koetella kenen tahansa työntekijän psyykkistä ja fyysistä jaksamista. Jos haastavat tilanteet eskaloituvat väkivallaksi, työntekijä altistuu kriittiselle tilanteelle, joka puolestaan voi muodostua traumatisoivaksi kokemukseksi. Stressaava tilanne aiheuttaa väistämättä sekä psyykkisiä että fyysisiä muutoksia. Haastavien asiakkaiden käytöksestä aiheutuvia vaikutuksia työntekijään ei pidä aliarvioida. Myöskään ei pidä mitätöidä tilanteiden työntekijässä aiheuttamia tunteita, kuten syyllisyyttä, kostonhalua, pelkoa ja häpeää. Ellei tapahtuneita tilanteita käsitellä rakentavasti, työntekijän työkyky ja työssä viihtyminen saattavat joutua koetukselle. (Rantaeskola ym. 2015, 165.)

Poliisityö on vaativaa työtä. Poliisit altistuvat työuransa aikana äkillisen stressin vaikutuksille vaativissa ja jopa hengenvaarallisissa työtehtävissä. Myös ei-äkilliset, esimerkiksi rikostutkintaan liittyvät tilanteet saattavat aiheuttaa kuormitusta, joka johtaa kumulatiivisen stressin kehittymiseen. (Koskelainen 2016, 53.)

4.3 Valmistautuminen

Työntekijän turvallisuutta lisää oman ammattiroolin ja tehtävien selkeä hallinta. Käytännössä tämä tarkoittaa, että työntekijä hallitsee työnsä kokonaisvaltaisesti, tiedostaa työnsä antamat mahdollisuudet ja rajat sekä kykenee kertomaan niistä selkeästi myös

asiakkaille. Työnsä hyvin hallitsevan työntekijän itseluottamus ja ammattirooli ovat lujalla perustalla. Hän käyttäytyy työtehtävissään luontevasti, rauhallisesti ja vakuuttavasti. Työntekijä, jonka ammatillinen itseluottamus on hyvä, sietää myös paremmin stressitilanteita, kykenee käsittelemään asiallisen kriittisenkin palautteen ja ohittamaan aiheettoman ja asiattoman kritiikin. Joustavan ammatillisen roolin sisäistänyt työntekijä on asiallinen ja kohtelias myös haastavassa tilanteessa. Hänen ei tarvitse kamppailla itsetuntonsa ja omanarvontunteensa säilyttämisen puolesta, vaan hän kykenee keskittymään asiakkaaseen ja tämän asiaan. (Rantaeskola ym. 2015, 49-50.)

Suuri osa haastavan työtilanteen vaikeuksista ja hallintaongelmista johtuu tilanteen yllätyksellisyydestä. Jos odotetaan asiakkaan aina käyttäytyvän normien ja tilanneodotusten mukaisesti, pienetkin poikkeamat saattavat tuntua hankalilta ja vaikeasti hallittavilta. (Rantaeskola ym. 2015, 51.) Tilanteet ovat yllätyksellisiä, nopeasti eteneviä ja niiden kehittyminen tiettyyn suuntaan ei ole ainoastaan poliisin valinnoista johtuvaa. Voimankäyttötilanteen ollessa käsillä poliisipartio soveltaa, joskus hyvinkin puutteellisin tiedoin, poliisioikeudellisia normeja ja saattaa ne poliisitaktiseen käytäntöön. (Rikander 2019, 24.)

Kaikkeen ei kuitenkaan voi valmistautua. Yllätyksiä tulee, vaikka työntekijä miten hyvin kouluttautuisi ja valmistautuisi erilaisiin asiakkaisiin ja heidän käyttäytymisensä variaatioihin. Valmistautuminen ja ennakointi kuitenkin kannattavat, koska hyvällä suunnittelulla ja huolellisella valmistautumisella voidaan tehdä paljon ongelmatilanteiden synnyn ehkäisemiseksi ja haastavien tilanteiden hallitsemiseksi. Niillä voidaan usein estää uhkatilanteiden laukeaminen ja väkivaltaan johtavassa tilanteessakin minimoida vahingolliset seuraukset. (Rantaeskola ym. 2015, 51.)

Työntekijöiden on hyvä valmistautua myös sellaisiin tilanteisiin, jotka syntyvät nopeasti tai yllättäen muuttuvat uhkaaviksi. Hyvällä ammattiosaamisella, turvallisuusajattelulla ja kouluttautumalla hankalan asiakkaan kohtaamiseen voidaan vähentää tilanteen yllätyksellisyyttä ja siihen liittyviä riskitekijöitä. (Rantaeskola ym. 2015, 52.)

4.4 Haastavan tilanteen jälkitoimet

Kriittisellä tilanteella tarkoitetaan työntekijän työssä kohtaamaa poikkeuksellista tapahtumaa, joka voi aiheuttaa terveyttä haittaavia stressireaktioita. Tyypillisiä reaktioita kriittisen tilanteen jälkeen ovat traumaperäiset stressireaktiot kuten väkisin mieleen tunkeutuvat ajatukset, tunteet ja aistimukset, painajaisunet, syyllisyyden tunteet,

fysiologinen ja psykologinen reaktiivisuus, vetäytyminen, turtuneisuus, välttely, unihäiriöt, keskittymiskyvyttömyys, ärtyneisyys jne. Vaikka reaktiot tuntuisivatkin poikkeavilta, ne ovat normaaleja vasteita epänormaaliin tilanteeseen. (Poliisihallitus 2019.)

Kriisinhoidon syvällisempi muoto on interventio (latinan sanasta *intervenire*, 'tulla väliin, puuttua asiaan'). Auttaja puuttuu tilanteeseen aktiivisesti tukeakseen kriisin nopeaa ja tarkoituksenmukaista käsittelyä. Tavallinen intervention muoto on purkukeskustelu eli jälkipuinti, debriefing. Traumaattisen tai tilanteen laukaiseman kriisin taustalla voi olla yksi tai useampi stressitekijä. (Hammarlund 2001, 105.)

Kriittisiin tilanteisiin reagoiminen on yksilöllistä ja siihen vaikuttavat mm. Henkilön ammatillinen identiteetti, työkokemus sekä elämäntilanne. Vaikka reagoinnit ovat yksilöllisiä, tarvitaan purkukeskusteluja, joilla ehkäistään henkilöstön traumatisoituminen tilanteen johdosta ja joilla tuetaan jokaisen osallistujan hyvinvointia kriittisen tilanteen jälkeen. (Poliisihallitus 2019.)

Jälkipuinti monine yhteyksineen, traditioineen ja sovellutuksineen on osa stressin- ja kriisinkäsittelyä. Sen tarkoituksena on ensisijaisesti torjua ja käsitellä trauma- ja työperäistä stressiä. Jälkipuinti ei ole vain tapa esittää kysymyksiä, eikä pelkkää tekniikkaa. Jälkipuinnin pitäisi menetelmänä kuulua erilaisten organisaatioiden toimintaan esimerkiksi kollegiaalisena tukena, vertaistukena, kriisiryhminä tai ulkopuolisen vetäminä ryhminä. (Hammarlund 2001, 109.)

Usein käytetty sanan "jälkipuinti" englanninkielinen vastine *debriefing* on alun perin syntynyt sotapsykiatrin piirissä. Sanan taustalla on ennen tehtävää annettava *briefing*, tilanneselostus, suppea tarkistus (varmistus), jossa käsitellään faktat, ajankohdat ja tehtävät, jotka on sovittu. Tehtävän jälkeen laaditaan tapahtumista yhteenveto eli *de-briefing*. Työyhteisössä jälkipuinti on usein hyvin tehokas työympäristöä kohentava psykososiaalinen toimenpide. Se tarkoittaa lähinnä, että organisaatio ja sen jäsenet saavat opastusta ja tietämystä ryhmän ja yksilön psykologisista valmiuksista. Lisäksi luodaan uusia myönteisiä asenteita. Syntyy ilmapiiri, joka kannustaa käsittelemään voimakkaita kokemuksia. Samalla lisätään tietämystä siitä, miten työperäisen psyykkisen stressin ja työssä uupumisen vaikutuksia voidaan ehkäistä ja työssä uupumisen vaikutuksia voidaan ehkäistä ja poistaa tai ainakin vähentää. Lisäksi jälkipuinti auttaa käsittelemään tapahtunutta sekä vähentää eristyneisyyden tunnetta ja lievittää siten psyykkisiä ja fyysisiä vaivoja. (Hammarlund 2001, 109.)

Purkukeskustelun vetäjänä toimii tavallisimmin henkilö, joka on saanut vetäjäkoulutuksen. Myös terveydenhuollon ja mielenterveysalan ammattilaiset tai esimerkiksi papit tulevat kysymykseen. Kahden vetäjän läsnäolo on suotavaa, mutta kiireellisyysperiaate menee tämän ohjeen edelle, ja istunto voidaan joutua joskus vetämään yhden henkilön voimin. Vaativien vetotehtävien jälkeen defusing-tiimiin kuuluvien tulisi saada työnohjausta alan ammattilaisilta. (Nurmi 2006, 173-174.)

Ammateissa, joissa kohdataan esimerkiksi uhkailua ja väkivaltaa, ei tilanteisiin aina ole yksinkertaisia toimintatapoja eikä kokonaisvaltaisia ratkaisuja. Jokaisella organisaatiolla ja työntekijällä on velvollisuus ennalta valmistautua haastaviin tilanteisiin. Sama koskee myös haastavien tilanteiden jälkitoimien käytänteitä; asioita ja kokemuksia pitää pystyä purkamaan asiallisesti ja analysoiden. (Rantaeskola ym. 2015, 166.) Purkuistunto tulisi käynnistää kahdeksan tunnin kuluessa tapauksesta. Ihanteena pidetään kolmea tuntia. Istunnon kesto vaihtelee 20 minuutista 45 minuuttiin, korkeintaan yhteen tuntiin. Jos istunto venyy pidemmäksi, on se selvä osoitus siitä, että jälkipuintiprosessia on jatkettava psykologisella debriefingillä 1-3 päivää myöhemmin. (Nurmi 2006, 174.)

Poliisiyksiköiden tulee järjestää henkilöstölleen purkukeskustelutilaisuuksia mm. seuraavissa tilanteissa;

- Aseelliset ja muut uhkatilanteet
- Poliisi on joutunut käyttämään asetta
- Kuolemantapaukset virkatehtävissä
- Työkaverin kuolema tai vakava loukkaantuminen
- Vakavat läheltä piti –tilanteet
- Väkivallan kohteeksi tai sen uhan alle joutuminen
- Erityisen järkyttävät tilanteet esim. kun lapsi joutuu väkivallan tai onnettomuuden uhriksi
- Poliisiuhkauksen / maalittamisen kohteeksi joutuminen. (Poliisihallitus 2019.)

4.5 Stressin hallintamenetelmät

Työntekijä voi helpottaa selviämistään haastavista tilanteista monin tavoin: valmistautumalla tilanteeseen, ottamalla käyttöön stressinhallintamenetelmiä tilanteen

aikana, käsittelemällä tilanteen aiheuttamat stressireaktiot jälkikäteen sekä hyödyntämällä itsehoitoa ja organisaation olemassa olevia käytänteitä (Rantaeskola ym. 2015, 166.)

On sanottu, että ihmiset, jotka oppivat nopeimmin menestyvät parhaiten. Aivojen toimintakunto muodostuu ravinnosta, fyysisestä toimintakyvystä (verisuonten toimintakyky, ym.), mielen harjoittamisesta (muistiharjoitukset, keskittymiskyky, ym.) ja levosta. Aivotoimintojen harjoittamisessa ja kehittämisessä pätee sama sääntö tietyllä lailla kuin fyysisen kunnon treenaamisessa; sopivasti räsitusta, jonka jälkeen sopivasti lepoa ja oikeaa ravintoa. Tämän jälkeen annetaan opittujen asioiden sisäistyä ja vahvistua. (Gustafsberg 2014, 51.)

Jalostamalla ajatusten ääntä ja ohjaamalla sisäistä puhetta säädämme tunteitamme oikealle taajuudelle. Tunteet vaikuttavat mielialaamme, ja mielen laatu vaikuttaa kaikkeen toimintaamme. Oikeassa mielentilassa läsnäolo vuorovaikutuksessa syvenee, keskittymiskyky paranee, oppiminen nopeutuu, suoritukset ja tekemisemme tehostuvat. Oikea mielentila on itse asiassa tila, jossa mieli ei ohjaa toimintaamme mitenkään. Se on syvä läsnä olemisen tila. Monessa yhteydessä puhutaan FLOW-tilasta. (Gustafsberg 2014, 15.)

Liukkosen (2017, 20) mukaan psyykkisen säätelyn menetelmien harjoittamiseen yksi keskeinen haaste on kehittää kykyä vaikuttaa omaan mielialaan ja elimistön toimintaan mielen avulla. Kokemuksesta tiedämme, että tärkeään suoritukseen hyvin keskittynyt voi muita paremmin sulkea pois väsymyksen, virheiden aiheuttaman keskittymisen herpaantumisen ja sen seurauksena tapahtuvan kognitiivisten ja motoristen suoritusten heikentymisen.

Koskelaisen (2016, 54) mukaan omaa henkilökohtaista resilienssiä pystyy harjoittamaan työtehtävillä esimerkiksi seuraavilla tekniikoilla:

1. Kontrolloitu hengitystekniikka, jolla pyritään lisäämään fysiologista kontrollia kehossa ja mielessä.
2. Mielikuvaharjoitus ja huomion suuntaaminen oikeisiin asioihin toteuttamalla harjoitus hidastettuna taktisena harjoituksena.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Opinnäytetyömme on kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta, jonka tutkimusmenetelmä on puolistrukturoitu teemahaastattelu. Opinnäytetyömme aiheen vuoksi oli toimivin vaihtoehto haastatella kurssikavereitamme, jotta saadaan käytännön kokemuksia sekä ajatuksia oikeista arjen tilanteista.

Kokemus muodostuu ihmisen sen hetkisestä elämyksellisestä tilasta, jonka taustalla on elämäntilanne ja vuorovaikutus, jonka hän sisäisesti kokee merkityksellisenä. Käsite kokemus kuvaa ihmisen oppimisen, kasvamisen ja kulttuuriin sosiaalistumisen prosesseja. Ihmisen elämä on kokemuksia, niiden virtaa. Kokemuksella ymmärretään aistimuksia, elämyksiä, tunteita, tunteita ja tunnelmia. Jopa koko elämän arvo, mutta ennen kaikkea hetkien arvo, mitataan juuri kokemuksen arvolla. Ihmiselämään ja ihmisten kokemukseen sisältyy laaja elämysten ja tunteiden sävyjen kirjo, jotka muodostavat eletyn elämän merkityksiä. (Kajaanin Ammattikorkeakoulu 2009.)

Laadullinen tutkimus tarkoittaa mitä tahansa tutkimusta, jonka avulla pyritään “löydöksiin” ilman tilastollisia menetelmiä tai muita määrällisiä keinoja. (Strauss & Corbin 1998, viitattu teoksessa Kananen 2017, 35.) Laadullinen tutkimus käyttää sanoja ja lauseita, kun taas määrällinen tutkimus perustuu lukuihin. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei pyritä määrällisen tutkimuksen mukaisiin yleistyksiin. (Kananen 2017, 35.)

Suomalaisessa yhteiskunta- ja kasvatustieteellisessä keskustelussa on ollut melko yleistä käyttää synonyymeina käsitteitä laadulliset, pehmeät ja kvalitatiiviset menetelmät. Tosin termien tausta ja alkuperäinen merkitys poikkeavat jonkin verran toisistaan. On vaara, että pehmeät menetelmät nähdään myös tieteelliseltä tasoltaan pehmeämpinä ja vähemmän tieteellisinä kuin tilastolliset menetelmät. Toisaalta laadullista tutkimusta saatetaan pitää myös määrällistä laadukkaampana tutkimuksena. (Eskola & Suoranta 1998, 13.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tyypillisesti kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti, ei satunnaisotoksen menetelmää käyttäen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa suositaan metodeja, joissa tutkittavien näkökulmat ja “ääni” pääsevät esille. Tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja tulkitaan aineistoa sen mukaisesti. (Hirsjärvi 1997, 160.)

5.2 Teemahaastattelu

Kvalitatiivisissa tutkimuksissa on paljon erilaisia tutkimusmenetelmiä. Me valitsimme opinnäytetyöhömmme puolistrukturoidun teemahaastattelun. Tutkimusmenetelmiä löytyy paljon, joten työmme rajaamiseksi tässä työssä käsitellään vain käyttämäämme teemahaastattelua.

Teemahaastattelun avulla pyritään ymmärtämään ja saamaan käsitys tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä, jota pyritään avaamaan erilaisten teemojen avulla. Haastateltavan vastausten avulla pyritään rakentamaan kokonaiskuva. Kysymyksiä ohjaa luonnollisestikin tutkimusongelma, johon halutaan saada vastaus. (Kananen 2017, 90-91.)

Teemahaastattelu on vapaamuotoinen, keskustelunomainen haastattelumuoto. Haastattelu etenee tutkijan edeltä käsin miettimien teemojen ja niihin pohjautuvien kysymysten varassa joustavasti, mutta kuitenkin niin, että haastateltavien kanssa käydään kaikki samat teemat läpi. Avoimeen haastatteluun verrattuna haastattelutilanne on siten tutkijan enemmän ohjaamaa ja rajoittamaa. (Koivula, Suihko & Tyrväinen 2002, 46.)

Teemahaastattelukin on erityisesti laadullisen tutkimuksen menetelmä, ja sillä on sen kanssa samat pulmat. Aineiston analyysi vaatii paljon työtä jälkikäteen. Analyysia helpottaa se, että siinä voidaan edetä teemojen mukaan, kun taas avoimessa haastattelussa teemat löytyvät vasta aineistoa läpikäydessä. (Koivula, Suihko & Tyrväinen 2002, 46.)

Puolistrukturoitu haastattelu tarkoittaa sitä, että kysymysrunko on kaikille vastaajille sama, mutta vastauksia ei ole sidottu tiettyihin vastausvaihtoehtoihin, vaan kysymyksiin voi vastata täysin omin sanoin. Puolistrukturoiduille menetelmille on siis ominaista, että jokin haastattelun näkökohta on lyöty lukkoon mutta ei kaikkia (Hirsjärvi & Hurme 2008, 47).

5.3 Tutkimusongelma ja tutkimuksen teemat

Opinnäytetyössämme on neljä isompaa tutkimusongelmaa. Näiden tutkimusongelmien seurauksena teemahaastatteluihin valittiin pääteemat. Pääteemoihin kuuluu lisäksi muutamia pienempiä alateemoja. Ensimmäinen pääteema meillä oli, minkälaista väkivaltaa poliisiopiskelijaan kohdistuu työharjoittelun aikana. Tämän teeman tarkoituksena on selvittää, kohdistuuko poliisiopiskelijaan fyysistä vai psyykkistä väkivaltaa sekä miten kohdistunut väkivalta kuormitti häntä henkisesti. Lisäksi tahdoimme selvittää, jäikö

väkivallan kohtaaminen mietityttämään haastateltavaa vielä työvuoron jälkeen vai saiko hän purettua tilanteen jollain tapaa.

Toinen pääteema oli, miten poliisiopiskelija koki Poliisiammattikorkeakoulun voimankäyttökoulutuksen sekä miten hän aikoo ylläpitää opittuja taitoja. Tuntuiko opiskelijasta siltä, että voimankäyttökoulutuksesta oli hyötyä tilanteissa, joissa opiskelijaan kohdistui väkivaltaa. Lisäksi tahdoimme selvittää, oliko poliisiopiskelijalle hyötyä stressinhallintamenetelmästä, joka kuului Poliisiammattikorkeakoulun voimankäyttökoulutukseen.

Kolmas pääteemamme oli henkinen valmistautuminen. Pyrimme tällä teemalla selvittämään, valmistautuiko poliisiopiskelija tai hänen partiokaverinsa henkisesti tehtävälle mentäessä. Lisäksi haimme vastausta siihen, miten poliisiopiskelija purki tilanteen, jossa häneen oli kohdistunut väkivaltaa. Kokiko opiskelija parhaimmaksi menetelmäksi keskustella asiasta partiokaverinsa kanssa vai olisiko hän toivonut tapahtuneen vuoksi jonkinlaista keskustelutilaisuutta.

Neljäs pääteema oli stressitasojen kohoaminen. Tämän teeman avulla pyrimme selvittämään, huomasiko poliisiopiskelija stressitasonsa kohoamisen tehtävillä ja vaikuttiko se hänen toimintakykyynsä tai päätöksiinsä työtehtävillä.

5.4 Aikaisemmat tutkimukset

Rikanderin (16, 2019) mukaan akateemista poliisitutkimusta on tehty vasta puoli vuosisataa. Se on siis varsin tuore, joskin kasvava tutkimusala. Myös Suomessa poliisiin kohdistuva tutkimusperinne on nuorta. Viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana poliisitutkimusta on tehty pääasiassa muiden tieteiden alojen kuin oikeustieteiden parissa, kuten sosiologian, yhteiskuntatieteiden ja hallintotieteiden alalla.

Poliiseihin kohdistuvasta väkivallasta on tehty Suomessa muutamia tutkimuksia, mutta tällaista tutkimusta ei ole aiemmin tehty, missä selvitetään poliisiopiskelijoiden kokemuksia heihin kohdistuneesta väkivallasta työharjoittelun aikana. Tämä tutkimus oletettavasti kiinnostaa ainakin sellaisia Poliisiammattikorkeakoulussa opiskelevia opiskelijoita, jotka eivät ole vielä suorittaneet työharjoittelua.

5.5 Haastateltavien valinta ja haastattelujen toteuttaminen

Haastattelut toteutettiin työharjoittelun lähijakson aikana Poliisiammattikorkeakoululla. Haastateltavat valikoituivat siten, että kyselimme etukäteen kurssikavereilta, ketkä olivat kohdanneet heihin kohdistuvaa väkivaltaa työharjoittelussa. Tämä alustava kysely tehtiin sitä varten, että tutkimukseen saadaan oikeanlaisia kokemuksia kohdistuneesta väkivallasta. Jos haastateltavat olisi valittu satunnaisesti, olisi voinut käydä siten, ettei kukaan vastaajista olisi kohdannut sen kaltaisia tilanteita, mitä opinnäytetyössä käsitellään.

Haastatteluissa käytettiin puolistrukturoitua menetelmää. Jokaiselle haastateltavalle oli sama kysymysrunko, mutta haastateltavat saivat vastata kysymyksiin omin sanoin. Tämä mahdollistaa sen, että haastateltavat pystyvät kertomaan täysin vapaasti tapahtumista. Näin saadaan muodostettua paremmin käsitys tapahtumien kulusta.

Haastateltaviksi valikoitui viisi Poliisiammattikorkeakoulussa opiskelevaa opiskelijaa. Kaikki haastateltavat ovat kurssilta 20174 ja ovat työharjoittelussa työskennelleet eri poliisiasemilla. Haastateltavaksi valikoitui kolme miespuolista ja kaksi naispuolista opiskelijaa. Kaikki haastateltavat esiintyvät opinnäytetyössä anonymisti.

Teemahaastatteluissa käsitellään sitä, minkälaista väkivaltaa on kohdistunut työharjoittelussa oleviin poliisiopiskelijoihin sekä miten opiskelijat ovat kokeneet nämä tilanteet. Haastatteluissa käsitellään myös tilanteiden jälkipuintia. Pyrimme haastatteluiden perusteella tuomaan poliisiopiskelijoiden käytännön kokemuksia ja ajatuksia esiin.

Tehdessämme haastatteluja kirjasimme haastateltavan vastauksia ylös vastauslomakkeelle. Käytimme tämän lisäksi myös nauhuria, jotta saamme analysoida vastauksia myös jälkikäteen. Mikäli jokin asia jäi kirjaamatta, sai sen poimittua nauhurilta ja lisättyä myöhemmin. Kysyimme haastateltavilta aina luvan haastattelun nauhoittamiseen.

Pyrimme siihen, että haastattelut eivät etenisi liikaa kysymyksien mukaan, vaan keskustelu pysyisi pitkälti vapaamuotoisena keskusteluna. Kaikki kysymyskohdat käytiin haastateltavien kanssa läpi, mutta pyrimme pitämään haastattelutilanteet rentoina ja keskustelumuotoisina. Haastattelurunko löytyy opinnäytetyön liitteenä.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Haastatteluun vastanneet poliisiopiskelijat ovat nimetty seuraavasti:

- M1 = Miespuolinen opiskelija
- M2 = Miespuolinen opiskelija
- M3 = Miespuolinen opiskelija
- N1 = Naispuolinen opiskelija
- N2 = Naispuolinen opiskelija

6.1 Poliisiopiskelijoihin kohdistuva väkivalta

Kaikki haastateltavat olivat kohdanneet työharjoittelunsa aikana heihin kohdistuvaa väkivaltaa, mutta hieman eri muodoissa. Tämän tutkimuksen tuloksia ei voi kuitenkaan yleistää, sillä haastateltaviksi valittiin henkilöitä, joilla löytyi omakohtaisia kokemuksia väkivaltaisista tilanteista. Haastateltavat olivat kohdanneet suusanallista sekä fyysistä väkivaltaa.

M1 kertoi haastattelussaan, että häneen oli kohdistunut fyysistä väkivaltaa potkujen muodossa, kun asiakas oli alkanut potkia sillä hetkellä, kun häntä laitettiin poliisiauton kuljetustilaan. Toisessa tapauksessa väkivaltaa oli kohdistunut enemmän partiokaveriin, sillä asiakas oli turvallisuustarkastuksen yhteydessä sylkäissyt partiokaveria naamaan. Haastattelun aikana selvisi, että tilanteet olivat tulleet yllättäen, eikä niihin oikein osannut varautua. Henkilöt olivat muuten käyttäytyneet asiallisesti, joten nämä tilanteet olivat tulleet tästä syystä yllätyksenä. M1 kertoi, ettei hätäantynyt yllättävissä tilanteissa, vaan pystyi toimimaan järkevästi. Henkilö, joka sylkäisi naamaan, oli myös jälkikäteen uhkaillut partiota sekä vartijaa.

“Tulkaa tänne koppiin ottaan yks vastaan yks, niin annan teille kaikille turpaan.”

Haastateltava M2 oli kohdannut työharjoittelun aikana niin fyysistä väkivaltaa kuin uhkailuakin. M2 oli ollut tehtävällä, joka oli lähtötiedoiltaan tullut poliisille vahingontekona. Partio sai selvitettyä tekijän asuinosoitteen ja menivät hänen ovelle selvittelemään asiaa. Henkilö ei aukaissut partiolle ovea.

“Kohdehenkilö tuli asunnon ikkunalle ja oli ihan sekaisin. Hän huuteli meille ja uhkasi, että jos tulette ovelle, niin heitän teidät alas parvekkeelta. Meitä hieman tilanne huvitti, sillä kohdehenkilö oli harmittoman oloinen. Suhtauduttiin asiaan kuitenkin vakavasti, sillä tiedettiin, että kohdehenkilöllä on nähty puukko hallussa.”

Lopulta asunnon ovi aukaistiin yleisavaimella. Kun asunnon ovi saatiin auki, oli kohdehenkilö oven edustalla kirves kädessä, jolla hän uhkasi partiota. Kohdehenkilö oli sanonut:

“Jos yksikin poliisi tulee sisälle, niin tapan sen tällä kirveellä.”

M2 koki, että uhkaus ei ollut henkilökohtainen ketään kohtaan, vaan se kohdistui yleisesti tilanteessa oleviin poliiseihin. Tilanteessa jouduttiin käyttämään voimakeinoja ja haastateltavan partiokaveri oli käyttänyt kohdehenkilöön etälamautinta. Tämän jälkeen kohdehenkilö saatiin hallintaan ja raudoitettua, jolloin vastarinta myös lakkasi. M2 oli pystynyt toimimaan tilanteessa rauhallisesti ja rationaalisesti, vaikka tilanne oli tullut hyvin yllättäen.

N1 oli kokenut työharjoittelussaan niin suusanallista kuin fyysistäkin väkivaltaa. Yksi asiakas oli tehtävän aikana alkanut työtötelemään sekä huorittelemaan häntä. Asiakas oli myös arvostellut, että N1 ei osaa tehdä töitä, eikä ole pätevä toimimaan poliisina.

“Kun en enää miellyttänyt häntä niin sain kolme tuntia paskaa niskaan häneltä. Hän työtteli minua ja kertoi partiokaverilleni, että sano vaan että tuo tyttö ei osaa mitään eikä oo pätevä. Putkan ovilla hän huoritteli mua ja sitten partiokaverikin jo puuttui asiaan. En ottanut siitä sen enempää itteeni, mutta ei sitä kyllä jaksanu kuunnella enempää.”

Toisessa tapauksessa N1 oli joutunut käyttämään voimakeinoja vastarinnan murtamiseksi. Vanhempi sekava mies oli kävellyt veitsi kädessä kohti sairaalaa. Partio oli löytänyt tuntomerkkeihin sopivan miehen ja jututtanut häntä. Kohdehenkilö oli pitänyt kädet taskuissaan, eikä totellut käskytystä. Hän ei käyttäytynyt aggressiivisesti, mutta hänellä oli tietynlaisia ennakkoluuloja poliiseja kohtaan. Lopulta partio meni henkilön käsiin kiinni, jolloin tämä alkoi vastustella siten, että hänet jouduttiin viemään maahan hallintaottein. Seuraavana päivänä oli tullut ilmi, että kyseinen mies oli käynyt toisessa kaupungissa R-kioskillä ja kertonut myyjälle:

“Poliisit pisti mut nippuun edellisenä päivänä. Heti kun pääsen kotipaikkakunnalle takaisin, niin käyn puukottamassa ne poliisit.”

Nämä puheet oli tulleet tietoon hätäkeskuksen kautta, sillä R-kioskin myyjä oli ilmoittanut tapahtumista hätäkeskukseen.

Yhdessä tapauksessa N1 oli ollut suorittamassa valvontaa festivaalialueella ja alueelta oli poistettu seurue, jossa oli veljekset sekä heidän isänsä. Alueen ulkopuolella isä oli alkanut vastustella järjestyksenvalvojan kanssa ja toinen veljistä alkoi laittamaan vastaan poliisipartiolle. Tästä oli muodostunut pystypainitilanne, jonka aikana N1 oli myös kompastunut jonkun osallisen jalkoihin.

“Jäin vähän sinne kasan alle, mutta saatiin sitten ne tyypit hallintaan ja raudoitettua. Löin tapauksessa pääni asfalttiin aika kovalla voimalla samalla kun kaaduin. Kävin tapahtumien jälkeen sairaalassa. Mitään isompaa ei sattunut, todennäköisesti kuitenkin lievä aivotärähdys tuli.”

N2 kertoi haastattelussaan, että hän ei kohdannut työharjoittelussa uhkailua. Yksi tapaus oli harjoittelun aikana, jossa kohdehenkilö oli lyönyt nyrkillä partiokaveria kasvoihin. Kyseessä oli kotikeikka, jossa vieras mies oli tunkeutunut asuntoon, eikä suostunut poistumaan paikalta.

“Kohdattiin tämä mies asunnon keittiössä ja partiokaveri meni välittömästi toiseen käteen kiinni. Kun olin menossa toiseen käteen kiinni, niin ennen sitä tämä mies ehti vasemmalla nyrkillä heilauttaa partiokaveria ohimoon. Siitä alkoi pystypainitilanne, jonka jälkeen mies vietiin maahan hallintaottein ja raudoitettiin. Tilanne oli yllättävä ja kaikki tapahtui todella nopeasti. Tämä oli kolmas työvuoro harjoittelun aikana ja ensimmäinen yhteinen vuoro ohjaajani kanssa. Päällimmäisenä tilanteessa oli yllättynyt ja järkyttynyt olo, mutta tiesin mitä tilanteessa pitää tehdä ja pystyin toimimaan.”

Haastattelussaan M3 kertoi muutamasta tapauksesta, jossa häneen sekä partiokaveriin kohdistui fyysistä väkivaltaa. Myös yksi tappouhkaus tuli työharjoittelun aikana. Ensimmäisessä tapauksessa mies oli humalassa pahoinpideltyt vaimoaan ja partio saapui paikalle.

“Ukko oli sammunut sänkyyn tapahtumien jälkeen. Kun herätettiin se, niin se nousi ylös eikä puhunut oikeen mitään. Ihan sama mitä kysy, niin vastaus oli

aina "kusipää". Tämä kaveri rupes sitten hankalaksi ja kävi partiokaveriin käsiksi. Sen jälkeen me saatiin työnnettyä se takaisin sänkyyn, jossa saatiin mies hallintaan ja raudat kiinni. Partiokaveri uhkasi jo etälamauttimella ja sitten vastarinta lakkasi."

Toisessa tapauksessa M3 oli mennyt partiokaverinsa kanssa palvelukeskukseen, jossa kahdella kehitysvammaisella työllä oli tullut riitaa ja tappelua.

"Työt halusivat sopia tapahtumat ja tilanne oli rauhallinen. Yhtäkkiä tämä toinen halusikin mennä toisen päälle uudestaan. Oltiin siinä välissä ja tämä tyttö löi mua pari kertaa rintakehään ja kerran yritti huitaista päähän. Rauhoiteltiin tilannetta, mutta hän ei oikein ymmärtänyt puhetta. Otettiin tytöstä kiinni ja lähdettiin kuljettamaan sitä omaan huoneeseensa rauhoittumaan. Tässä yhteydessä tyttö puri mua kädestä. Tästä ei tullut mitään haavaa eikä kummempaa, mutta kuitenkin vastarinta jatkui koko ajan. Tässä tapauksessa annettiin tytön vähän huitoakkin, sillä nämä yritykset pystyi hyvin väistämään. Ajateltiin, että kun se saa hetken purkaa tunteitaan, niin se rauhottuu. Ja niin lopulta myös kävi."

M3 kertoi myös, että heidän partiolleen tuli yksi tehtävä, jossa turvattiin asiakkaan kuljettamista sairaalaan. Tämä henkilö oli myös haastateltavalle tuttu yhdeltä aikaisemmalta työtehtävältä. Kuljetuksen aikana henkilö sanoi:

"Siunaa poika itsesi. Lupaan, että sinut tapetaan."

Tämä uhkaus tuli henkilöltä, jolla oli paljon rikoshistoriaa. M3 kertoi, että aluksi tilanne alkoi vähän mietityttää, mutta sitä ei kuitenkaan osannut ottaa henkilökohtaisesti, sillä henkilö oli erittäin päihtyneessä tilassa, eikä todennäköisesti muista edes tapauksesta mitään.

Kaikissa haastatteluissa tuli ilmi, että työharjoittelussa olevat poliisiopiskelijat ovat pystyneet toimimaan tilanteissa rauhallisesti ja järkevästi, joissa heihin on kohdistunut väkivaltaa. Haastateltaville tuli hyvin harvoin tilanteita, joissa olisi pystynyt tekemään rauhassa riskinarviointia tai suunnitella muulla tavoin, kuinka hoitaa tehtävä, jossa on mahdollisuus, että poliiseihin kohdistuu väkivaltaa. Useissa tapauksissa haastateltavat kertoivat, että tilanteet tuli syystä tai toisesta hieman yllättäen. Haastateltavat kertoivat, että vaikka kaikkeen yrittää aina varautua, niin joskus tilanteet pääsevät silti yllättämään. Kenelläkään haastateltavista ei ollut tullut tilanteita, että toimintakyky olisi lakannut täysin.

Haastateltavat kokivat, että he kuitenkin tiesivät, miten kaikissa vastaan tulevilla tilanteissa tulee toimia ja opitut toimintatavat tulivat selkärangasta.

Kaikki viisi haastateltavaa olivat sitä mieltä, että väkivallan uhka on läsnä työssä. N1 totesi haastattelussaan:

“Kyllä koen, että väkivallan uhka on läsnä työssä. Tuntuu, että ehkä kunnioitus poliisia kohtaan on laskenut ja ei oikein ikinä tiedä mitä tehtävillä tulee vastaan. Kun tehdään töitä ihmisten kanssa jotka käyvät kierroksilla ja ovat usein päihteissä, niin riskit on aina olemassa.”

N2 ja M1 totesivat haastatteluissaan melkein identtisesti:

“Aina kun tulee vuoroon, niin tietää, että mitä vaan voi käydä. Etukäteen et voi tietää mitä tulee tapahtumaan.”

6.2 Poliisiopiskelijoiden kokemukset voimankäyttökoulutuksesta

Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että Poliisiammattikorkeakoululla tarjottava voimankäyttökoulutus on todella laadukasta ja koulutuksesta oli paljon hyötyä työtilanteissa. Kaksi haastateltavista oli saanut ennen Poliisiammattikorkeakoulua hieman voimankäyttökoulutusta vartija-/järjestyksenvalvojakurssilla. M3 totesi haastattelussaan seuraavaa:

“Tottakai oli hirveästi hyötyä koulutuksesta. Itelläkään ei ollu mitään pohjaa näihin. Todella paljon tulee oikeaa tavaraa koulutuksen aikana ja sitten osaa töissä ajatella oikeissa tilanteissa oikeita asioita. Itsevarmuutta on myös enemmän mennä tehtäville, jos tietää, että homma sujuu partiokaverin kanssa.”

N2 ja M2 totesivat molemmat haastatteluissaan:

“Oli kyllä hurjasti hyötyä koulutuksesta. Työharjoittelussa huomasi hyvin, että tietyt toimintamallit alkavat tulla jo selkärangasta.”

Poliisiammattikorkeakoulun voimankäyttökoulutuksessa tehdään myös erilaisia PREP – harjoituksia. Koulutuksissa harjoitellaan siis mielen valmentamista ensin paineettomasti, jonka jälkeen siirrytään harjoitukseen, joissa opiskelijoihin kohdistuu painetta. Koulutuksen

tarkoituksena on auttaa opiskelijoita huomaamaan stressin vaikutukset ja miten reaktioihin voi itse vaikuttaa. (Kaunisto 2018.)

Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että Poliisiammattikorkeakoululla käydyt stressinhallintaharjoitukset olivat erittäin hyviä ja tämän tyyllisiä harjoituksia saisi olla koulutuksen aikana enemmänkin. N1 kertoi haastattelussaan:

“Prepeistä koin, että niistä oli todella paljon hyötyä. Harjoitusten avulla oppi pitämään oman toimintakykynsä korkealla. Itsellä kun on stressaava tilanne, niin helposti sykkeet nousee ja hikoiluttaa. On myös hyvä, kun tiedostaa nämä stressireaktiot niin oikeissa tilanteissa tietää mitä kehossa tapahtuu.”

M3 kertoi stressinhallinnasta seuraavaa:

“Näistä harjoituksista oli kyllä hyötyä tehtävillä, joissa kohtasi väkivaltaa. Koulutuksessa huomasi paljon erilaisia fysiologisia eroja ja ne antoi suoran palautteen, miten osaa ite käsitellä stressiä. Töissä tulee vastaan samanlaisia reaktioita kuin harjoituksissa, joten osaa vähän varautua siihen ja tietää mitä tehdä.”

Haastatteluissa kävi ilmi, että haastateltavat aikovat ylläpitää jatkossa voimankäyttöllisiä taitojaan nojautuen laitoksen tarjoamiin voimankäyttökoulutuksiin. Monet olivat sitä mieltä, että taitoja on vaikea harjoitella yksin. M3 totesi haastattelussaan:

“Välillä treenaan itse välineitä, että niitä osaa käyttää ja ne löytyy hyvin varustevyöltä. Muuten ei oikeastaan ole tullut ylläpitoa. Olisi hyvä, jos työnantaja järjestäisi enemmän koulutusta, sillä näitä juttuja on vaikea treenata itsenäisesti.”

M2 kertoi haastattelussaan:

“Tarkoitus olisi aloittaa myös joku kamppailulaji. Laitoksella on tehty jonkin verran erityyppisiä harjoituksia ja ammuntoja. Kenttäryhmässä sattui olemaan voimankäytönkouluttaja, joka oli aktiivinen. Fyysistä voimankäyttöä saisi olla kyllä huomattavasti enemmän, mutta sitä tosin pystyis treenaamaan työajan ulkopuolellakin.”

N2 koki, että aktiivisesta voimankäyttökouluttajasta on paljon hyötyä hänen kenttäryhmässään. N2 kertoi haastattelussaan:

“Oman ryhmän voimankäyttökouluttajan vetämät ylimääräiset voimankäyttökoulutukset työn ohella oli minusta erittäin hyviä. Kouluttaja halusi jakaa osaamistaan muille, sillä hänellä oli myös laaja kamppailulajitausta.”

6.3 Poliisiopiskelijoiden henkinen valmistautuminen ja purkukeskustelut

Neljä viidestä haastateltavasta kertoi, että tilanteet, joissa heihin kohdistui väkivaltaa tuli yllättäen. Yksi oli sitä mieltä, että tilanne oli tietyllä tavalla yllättävä, mutta tietyllä tavalla ei. M2 kertoi haastattelussaan, että:

“Tuli tilanne sinänsä puskista. Kaverilla ei ollut mitään taustaa poliisin kanssa, eikä ollut ennestään mitenkään tuttu tyyppi. Keikka oli kaiken lisäksi vielä lähtötiedoiltaan tosi kevyt, niin kyllä se vähän yllätti.”

M3 totesi seuraavaa:

“Tämä meidän tyttö tehtävällä, joka oli kehitysvammainen ei oikein ymmärtänyt puhetta. Vaikka sille sano, että älä lyö poliisia yms. niin ei se tajunnut lopettaa. Enemmän tilanteita tulee yllättäen, mutta pitäisi pyrkiä siihen, että ne ei tulis. Jos tapaukset tulee yllätyksenä, niin ollaan jo automaattisesti vähän jäljessä. Tässä pitäis pyrkiä parantamaan.”

N2 kertoi haastattelussa tapauksestaan, jossa partiokaveri oli saanut nyrkistä ohimoon.

“Varsinkin tämän tehtävän jälkeen valmistauduin joka keikalle vähän eri tavalla. Nostin aina tietoisesti omaa vireystilaani. Tilanteet voi edetä ihan miten tahansa, niin sitten on helpompi toimia kun on varautunut.”

Kaikki haastateltavat kertoivat juttelevansa partiokaverin kanssa tehtäville mentäessä. Joidenkin osalla työjaosta sovittiin matkalla kohteeseen ja mietittiin esimerkiksi kumpi partion jäsenistä suorittaa ja kumpi varmistaa. Osa taas meni suoraan kohteeseen katsomaan, miten tehtävä lähtee rakentumaan. M3 kertoi haastattelussaan:

“Saatoin välillä ajaa keikkaa valmiiksi pään sisässä. Mulla auttaa ylipäänsä partiokaverin kanssa rupattelu, vaikka oliskin jäykempi tehtävä. Puran monesti stressiä puhumalla ja höpöttämällä, mutta ajatus on silti takaraivossa, että jotain kovempaa saattaa tulla vastaan. Ite työnjaosta ei oo ikinä

keskusteltu etukäteen mitään. Jos oli jäykkä tehtävä niin partiokaveri meni aina edellä, koska häneltä löytyi etälamautin. Mutta tämän enempää ei oo kyllä ikinä sovittu vaan menty flow fiiliksellä. Eikä oo kyllä tarvinukaan jakaa tehtäviä etukäteen, kyllä ne aina menee itestään.”

Kun työharjoittelussa tuli tehtäviä, joissa kohdattiin väkivaltaa, niin näitä usein purettiin partiokaverin kanssa. N2 kertoi tapauksestaan:

“Pääasiassa tästä tapauksesta puhuttiin kahdestaan, vaikka tuli se nyt tietoon asemalla muillekin. Partiokaverin kanssa halusin puhua asiasta paljonkin, sillä tapaus vaivas mua ja jutteleminen teki hyvää. Saatiin hyviä keskusteluita aikaiseksi ja näitä voi sattua ihan kenelle vain. Hänen kanssaan oli paras purkaa tapahtumia, sillä kyseessä oli kuitenkin partiokaveri ja samalla sai selvittää hänelle omia harmituksen tunteita.”

M2 kertoi tapauksestaan ja sen jälkipuinnista:

“Kyllä tästä puhuttiin useastikin työvuoroissa. Tultiin siihen tulokseen, että keikka meni kokonaisuudessaan hyvin, eikä ois oikeen voinu mitään tehdä toisin.”

M3 kertoi:

“Ei oo isommin purettu näitä tehtäviä, ollaan monesti jälkikäteen naureskeltu sun muuta. Mutta ei oo tullu niin isoja tapauksia, että pitäis paljon miettiä jälkikäteen. Pari pikkukeskustelua on käyty ohjaajan kanssa, missä on annettu palautetta puolin ja toisin. Jos mulla on filis, että joku on menny päin persettä, niin oon kyllä kertonu sen suoraa ite, jos ohjaaja ei oo ottanu asiaa esille.”

N1 oli haastateltavista ainoa henkilö, joka oli osallistunut debriefing tilaisuuteen yhden tapauksen yhteydessä. Haastateltava koki debriefing keskustelun hyödylliseksi. Hänen mielestään merkityksellisintä on se, että minkälainen henkilö johtaa kyseistä debriefing tilaisuutta. Hänen tapauksessaan kemiat eivät täysin kohdanneet tilaisuuden vetäjän kanssa, mutta tilaisuus oli silti hyödyllinen. Keskustelun aikana tehtävä ja siihen johtaneet tilanteet käytiin läpi partiokaverin sekä vetäjän kanssa. Tämä tehtiin ennen töistä lähtöä, joten kotona tilanteeseen ei tarvinnut enää palata.

”Keskustelussa kyseltiin fiiliksiä, eikä jossiteltu tapahtumia. Tilanne oli siinä mielessä erittäin hyödyllinen, että se pakotti itsensä ajattelemaan omia tunteuksiaan.”

Debriefing tilaisuudesta noin kahden viikon kuluttua pidettiin uusi tapaaminen, jossa oli paikalla lähes kaikki työkaverit. Tilaisuudessa oli kaksi vetäjää sekä luottamusmies, joka vetää myös itse postraumaattisia työpajoja.

“Tämä oli mielestäni paljon hedelmällisempi tilaisuus, kun kuuli koko porukalta tunteuksia. Itsekin pystyi helpommin puhumaan ajatuksistaan, kun aikaa oli kulunut ja ajatukset oli siten selkeytyneet. Tässäkään tilaisuudessa ei jossiteltu tapahtumia, vaikkakin ne henkilöt saattoivat vähän jossitella, jotka eivät olleet paikalla kyseisenä päivänä. Lopulta päädyttiin siihen, että ei oltais voitu tehdä oikeastaan paremmin asioita. Keskustelun aikana käytiin yleisesti läpi fiiliksiä, onko saanut nukuttua ja niin edelleen. Mielestäni tämä on combona erittäin toimiva, että ensin heti tapahtumien jälkeen juttu käydään läpi ja sitten muutaman viikon päästä asiaan palataan uudestaan. Itelle isoin juttu oli se, että kuuli paikalla olleilta tunteuksiaan ja mitä heillä on silloin tilanteessa käynyt mielessä. Tämän avulla osasi myös itse pistää asioita oikeaan mittakaavaan, eikä jäänyt turhaa murehtimaan asioita.”

7 YHTEENVETO JA POHDINTA

7.1 Tutkimustuloksien pohdinta

Poliisin tehtävillä esiintyy usein väkivaltaa ja toisinaan väkivaltaa kohdistetaan myös poliiseihin. Tällöin myös poliisiopiskelijat saavat siitä osansa. Poliisit myös kokevat, että väkivallan uhka on läsnä heidän työssään. Tilanteisiin, joissa poliiseihin kohdistuu väkivaltaa, voidaan valmistautua etukäteen, mutta joskus tilanteet tulevat poliiseillekin yllätyksenä. Tutkimuksessa selvisi, että myös kaikki poliisiopiskelijat kokevat, että väkivallan uhka on läsnä heidän työssään.

Haastateltavista osa oli kohdannut heihin kohdistuvaa fyysistä väkivaltaa. Osassa tapauksista väkivaltaa oli kohdistettu partion toiseen jäseneseen. Osa haastateltavista oli kokenut psyykkistä väkivaltaa uhkailun muodossa, kun taas toisen taitoja oli väheksytty työharjoittelun aikana. Työssämme haastateltiin viittä Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijaa. Tuloksia ei voi siten yleistää, mutta on selvää, että jotkut opiskelijatkin kokevat työharjoittelunsa aikana sellaisia tilanteita, joissa heihin kohdistuu väkivaltaa.

Poliisiammattikorkeakoulun tarjoama koulutus on erittäin laadukasta ja sitä arvostetaan myös Suomen rajojen ulkopuolella. Koulutus tarjoaa opiskelijoille monipuoliset valmiudet työelämään. Koulutuksen aikana tehdään paljon erilaisia harjoituksia, jotka simuloivat tosielämän tilanteita. Harjoitusympäristössä näitä pystytään analysoimaan tarkoin ja opiskelijat oppivat harjoitusten avulla tiedostamaan, miten he reagoivat erilaisiin tilanteisiin.

Koulutus tarjoaa myös opiskelijoille mahdollisuuden tunnistaa, miten he pystyvät säilyttämään toimintakykynsä kovan paineen alaisena. Kaikki haastateltavat henkilöt olivat tyytyväisiä Poliisiammattikorkeakoulun tarjoamaan voimankäyttökoulutukseen ja niihin sisältyneisiin stressiharjoituksiin. Koulutuksen avulla selkärangan oli saatu oikeanlaisia toimintamalleja tilanteisiin, joissa poliiseihin kohdistui väkivaltaa.

Teoriaosassa on viitattu useampaan kertaan Henri Rikanderin väitöskirjaan, jossa Rikander tutki poliisimiesten kokemuksia virkatoimen yhteydessä heihin kohdistuneesta väkivallasta. Rikanderin haastatteluissa kävi ilmi, että poliisien toiminta oli perustunut poliisin perustutkintokoulutuksessa opittuihin toimintamalleihin ja nopeissa tilanteissa poliisimiehet kuvasivat toimintansa tulleen selkärangasta ja ajattelematta. Meidän tutkimuksessa havaittiin samoja asioita. Myös molemmissa tutkimuksissa ilmeni, että poliisiin

kohdistuneeseen väkivaltaan suhtaudutaan työhön kuuluvana. Tutkimuksessamme kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että väkivallan uhka on läsnä poliisin työssä.

Haastateltavat ovat myös osanneet virittää itsensä oikeanlaiseen tilaan ennen tehtäville menemistä. Haastateltavat kertoivat, että työelämässä he tiedostavat hyvin, milloin stressitasot nousevat ja osaavat tehdä oikeita asioita stressitasojen tasaamiseksi. Opiskelijat osasivat valmistautua henkisesti haastaviin tilanteisiin. Osa kävi mielessään tehtävää läpi ennen tapahtumapaikalle saapumista, kun toinen taas jutteli partiokaverin kanssa purkaakseen stressiä.

On sanomattakin selvää, että poliisipartion käyttäytyminen tehtävillä vaikuttaa myös vastapuolen käyttäytymiseen ja asenteisiin. Kuten teoriaosassa ilmeni, jotkut tilanteet tulevat poliisipartiolle yllätyksenä. Tämä tuli hyvin ilmi myös haastattelujen yhteydessä. Aina partio ei osaa varautua kaikkeen ja välillä jotkin tilanteet pääsevät yllättämään. Tähän panostetaan myös koulutuksen aikana ja tavoitteena on, ettei suurempia yllätyksiä pääse tapahtumaan.

Tehtävillä pyritään usein käyttäytymään inhimillisesti ja olemaan ihminen ihmiselle. Olisi kuitenkin tärkeä muistaa varautua kaikkeen, jotta pystyy toimimaan nopeasti tilanteen niin vaatiessa. Jos kohdehenkilö käyttäytyy asiallisesti ja fiksusti, yleensä tällöin myös partion varautuneisuus tehtävällä pääsee laskemaan. On siis hyvä sisäistää, että mitä tahansa voi tapahtua, vaikka kohdehenkilö käyttäytyisikin asiallisesti.

7.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen yleiset luotettavuusmittarit ovat reliabiliteetti ja validiteetti. Reliabiliteetti tarkoittaa tulosten pysyvyyttä ja validiteetti sitä, että tutkitaan oikeita asioita. Pysyvyys tarkoittaa sitä, että jos tutkimus uusitaan, saadaan samat tutkimustulokset, eli uusintamittaus vahvistaa tutkimustulokset. Validiteetti liittyy tutkimuksen suunnitteluun eli tutkimusasetelmaan ja osittain myös siihen, että aineiston analyysi tehdään oikein. (Kananen 2017, 175-176.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista ei ole yksiselitteistä ohjetta (Tuomi & Sarajärvi 2006, 135). Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuustarkastelu jää usein arvion varaan, sillä luotettavuutta ei voida arvioida ja laskea samalla tavalla ja tarkkuudella kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Tutkimustulosten pitää olla luotettavia. Luotettavuutta ei voida saavuttaa ilman suunnitelmallisuutta ja paneutumista laadun valvontaan. (Kananen 2017, 173-175.)

Haastattelimme opinnäytetyötä varten viittä poliisiopiskelijaa, jotka olivat kaikki samalta kurssilta. Kaikki haastateltavat olivat käyneet saman koulutuksen ja ovat työskennelleet yhtä kauan, joten tutkimuksen otanta oli tasapuolinen. Haastattelutilanteet olivat haastateltaville samat sekä haastattelukysymykset esitettiin haastateltaville samalla tavalla. Edellä mainitut asiat lisäävät tutkimuksen luotettavuutta.

Tärkeää on muistaa, että haastatteluista ilmenneet asiat ovat viiden poliisiopiskelijan subjektiivisia kokemuksia eikä ilmenneet asiat ole yleistettävissä poliisilaitostasolla, saati valtakunnallisesti. Näin ollen tutkimuksessa ilmenneet seikat eivät kerro kaikkien poliisiopiskelijoiden kokemuksista ja tuntemuksista työharjoittelussa.

Tutkimuksen luotettavuutta lisää haastatteluiden tarkka litterointi. Kaikki haastattelut nauhoitettiin sekä toinen meistä kirjoitti haastatteluiden aikana haastateltavien vastauksia ylös kyselylomakkeelle. Litteroimme haastattelut sanatarkasti viikon sisällä haastatteluista. Litteroitu aineisto jaettiin niihin teemoihin, joita käsittelemme tutkimuksemme teoriaosuudessa.

Haastattelukysymykset osoittautuivat onnistuneiksi. Haastateltavien oli helppo vastata avoimiin kysymyksiin ja onnistuimme saamaan haastateltavilta runsaasti materiaalia heihin kohdistuneesta väkivallasta, koulutuksesta sekä henkisestä valmistautumisesta. Saimme haastatteluilla kerättyä riittävän määrän aineistoa tämän opinnäytetyön toteuttamiseksi.

7.3 Pohdinta

Haasteena oli tehdä opinnäytetyötä työvuorojen lomassa, sillä työpäivän jälkeen ei useinkaan riittänyt energiaa paneutua opinnäytetyön maailmaan. Haasteena oli myös opinnäytetyön tekijöiden välinen välimatka, sillä toinen työskenteli työharjoittelun aikana Rovaniemellä ja toinen Seinäjoella. Lähijakson aikana pyrimme käyttämään kaiken ajan hyödyksi ja saimmekin paljon aikaan kolmen viikon aikajaksolla. Myös haastattelut suoritettiin lähijaksolla, jolloin pääsimme yhdessä analysoimaan haastatteluiden tuloksia. Opinnäytetyön hiominen jätettiin työharjoittelun jälkeiselle ajanjaksolle, jolloin energiaa pystyi keskittämään paremmin tämän työn tekemiseen.

Tutkimuksen tavoitteena oli löytää vastaukset seuraaviin tutkimuskysymyksiin: Millaista väkivaltaa poliisiopiskelijaan kohdistuu työharjoittelussa? Miten poliisiopiskelija koki Poliisiammattikorkeakoulun voimankäyttökoulutuksen? Miten poliisiopiskelija valmistautui henkisesti? Huomasiko poliisiopiskelija stressitasonsa kohoamisen ja

vaikuttiko se hänen toimintakykyynsä tai päätöksiinsä työtehtävillä? Vastauksia hankimme haastatteleamalla kasvotusten viittä kurssikaveriamme. Haastateltavat valitsimme siten, että molemmat sukupuolet olisivat edustettuna sekä haastateltavat olisivat työskennelleet eri puolella Suomea.

Olemme pyrkineet rakentamaan opinnäytetyön siten, että teoriaosuus tukee varsinaista tutkimustyötä. Olemme kirjoittaneet opinnäytetyömme vaiheet auki ja perustelleet miksi käytimme kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Tiedonkeruumenetelmäksi valitsimme teemahaastattelun, sillä koimme, että vapaamuotoisilla haastatteluilla saamme eniten materiaalia. Teemahaastattelu oli toimiva vaihtoehto opinnäytetyössämme ja saimme haastateltavilta hyvin tietoa vapaamuotoisen keskustelun seurauksena. Kysymysrunko oli olemassa ja se löytyy myös opinnäytetyön liitteenä. Kaikilta haastateltavilta kysyttiin samat kysymykset, mutta muuten haastattelu pysyi keskustelun tasolla ja nämä haastattelutuokioid olivat kaikin puolin mukavia ja mielenkiintoisia.

Opinnäytetyössämme olemme käyttäneet huolellisesti valittuja kirjallisuus- ja sähköisiä lähteitä, jotka liittyvät olennaisesti tutkimukseemme. Sopivia lähteitä löytyi kohtalaisen runsaasti ja saimme niistä paljon hyvää materiaalia työhömmme.

Idea opinnäytetyöhömmme tuli työharjoittelun alkuvaiheessa, jolloin työskentelimme molemmat kentällä. Huomasimme jo ensimmäisestä työvuorosta lähtien, kuinka poliisityön “raadollisuus” tulee esiin jo työharjoittelun alkuvaiheessa. Etukäteen ei voi ikinä täysin aukottomasti tietää mitä tehtävällä voi tulla vastaan. Tästä syystä ryhdyimmekin pohtimaan sitä, että minkälaista väkivaltaa voi jo poliisiopiskelijaan kohdistua työharjoittelussa. Lisäksi koimme, että Poliisiammattikorkeakoulussa saadusta voimankäyttökoulutuksesta ja sen tarjoamasta PREP –koulutuksesta oli apua tilanteissa, joissa saattoi poliisiin kohdistua väkivaltaa. Tehtävät, joihin sisältyi varotietoja, vaikuttivat automaattisesti valmistautumiseen myös henkisellä tasolla. Tämän johdosta aloimme pohtia, miten muut poliisiopiskelijat valmistautuvat henkisesti haastaville tehtäville.

Prosessina opinnäytetyön tekeminen oli mielenkiintoista ja antoisaa. Tutkimusaiheemme laittoi meidät pohtimaan, että poliisina on tärkeää voida hyvin henkisesti ja fyysisesti, että pystyy kohtaamaan työssään läsnä olevan väkivallan sekä kestämaan sen henkisesti. Opinnäytetyön kirjoittaminen on kuitenkin myös aikaa vievää puuhaa. Lausahdus “Opinnäytetyön tekeminen on prosessi” pitää erittäin hyvin paikkaansa. Ongelmia kohdatessa turhautumisen tunteilta ei voinut välttyä, mutta mielestämme pääsimme loppujen lopuksi hyvään lopputulokseen.

LÄHTEET

- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere, Vastapaino.
- Gustafsberg, Harri 2014: Mielen valmentamisella optimaaliseen suoritukseen. Tallinna, Kustannus Siipipyörä.
- Hammarlund, Claes-Otto 2001: Kriisikeskustelu – Kriisituki, jälkipuinti, stressin ja konfliktien käsittely. (Suomennos Riikka Toivanen 2004). Helsinki, Tietosanoma.
- Helminen Klaus, Kuusimäki Matti & Rantaeskola Satu 2012: Poliisilaki. Helsinki, Alma Talent Oy
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2008: Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki, Gaudeamus.
- Hirsjärvi Sirkka, Remes Pirkko & Sajavaara Paula 1997: Tutki ja kirjoita. Helsinki, Tammi.
- Kananen, Jorma 2017: Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Koivula Ulla-Maija, Suihko Kristiina & Tyrväinen Jari 2002: MISSION: POSSIBLE Opas opinnäytteen tekijälle. Tampere, Pirkanmaan ammattikorkeakoulu.
- Koskelainen, Mari 2016: Stressin käsittely osana poliisin työtä. Teoksessa Poliisin toimintaympäristö – Poliisiammattikorkeakoulun katsaus 2016. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 125. Tampere, Juvenes Print.
- Krug, Etienne; Linda, Etienne; Mercy, James; Zwi, Anthony; Lozano, Rafael 2005: Väkivalta ja terveys maailmassa: WHO:n raportti. Jyväskylä, Gummerus Kirjapaino Oy.
- Lakanen, Tapio 1999: Virkamiehen väkivaltainen vastustaminen. Helsinki, Kauppakaari Oyj.
- Liukkonen, Jarmo 2017: Psykkinen vahvuus: Mielen taitojen harjoituskirja. Jyväskylä, PS-kustannus.
- Nurmi, Lasse 2006: Kriisi, pelko, pakokauhu. Helsinki, Edita Prima Oy.

Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelma, 2018-2020. Voimankäyttö ja voimankäytön taktiikat.

Poliisihallitus, 2019: Määräys 14.06.2019, 2020/2012/688. Kriittisten tilanteiden jälkitoimet poliisihallinnossa.

Rantaeskola, Satu; Hyyti, Jari; Kauppila, Jaakko; Koskelainen, Mari 2015: Haastavat asiakastilanteet: väkivalta työssä. Helsinki, Talentum.

SM 2014:17. Väkivallan uhka työelämässä - Työturvallisuussäännöksiä valmisteleva neuvottelukunta. Väkivallan uhka -jaoston raportti. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2014:17.

Strauss, Anselm & Corbin Juliet 1990: Basics of Qualitative Research. USA: Sage Publications Inc.

Åhman, Helena & Gustafsberg, Harri 2017: Tilannetaju: Päätä paremmin. Helsinki, Alma Talent.

Internet lähteet:

Asetus poliisin hallinnosta 15.3.1996/158. Finlex.

Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960158>. Luettu 3.10.2019.

Kajaanin Ammattikorkeakoulu 2009. Kokemus ja käsitys. Luettavissa:

<https://www.kamk.fi/fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Kokemus-ja-kasitys>. Luettu 2.10.2019.

Mattila, Antti 2018. Stressi. Luettavissa:

https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00976. Luettu 27.9.2019.

Rikander, Henri 2019: CUSTOS PUBLICUS GLADIUM FRUSTRA NON FERT
Empiirinen tutkimus poliisin voimankäytöstä ja poliisin kohtaamasta väkivallasta.

Luettavissa: http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-3023-1/urn_isbn_978-952-61-3023-1.pdf. Luettu 2.10.2019.

Rikoslaki 19.12.1889/39. Finlex. Luettavissa:
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>. Luettu 1.10.2019

Rikostorjuntaneuvosto 2014. Väkivallan vähentäminen. Luettavissa:
<http://www.vakivalta.rikosentorjunta.fi/fi/index/vakivallanmuotoja/tyopaikkavakivalta.html>. Luettu 27.9.2019.

Julkaisemattomat lähteet:

Kaunisto, Jasmin 2018: Stressi ja toimintakyky. Luento 8.10.2018.

LIITE

Kysymyslomake

1. Vastaajan taustatietoja

- Ikä, sukupuoli

2. Väkivalta

- Kohdistettiinkö sinuun väkivaltaa työharjoittelussa?
- Kohdistuiko väkivalta sinuun itseesi tai partion toiseen jäseneen?
- Olisiko voinut olla todennäköistä, että olisit jollain työtehtävällä voinut kohdata? (varotiedot yms.)
- Minkälaista väkivaltaa kohtasit? (Oliko se fyysistä, suusanallista vai molempia?)
- Miten koit tilanteen?
- Pystyitkö toimimaan rauhallisesti kohdattuasi väkivaltaa vai hätäännyitkö tilanteessa?
- Koetko, että väkivallan uhka on läsnä työssäsi?

3. Koulutus

- Oletko ennen Poliisiammattikorkeakoulua saanut minkäänlaista voimankäyttökoulutusta?
- Koetko, että Poliisiammattikorkeakoulun antamasta voimankäyttökoulutuksesta oli hyötyä tilanteissa, joissa kohtasit väkivaltaa?
- Poliisiammattikorkeakoulun voimankäyttökoulutukseen kuului opetusta stressinhallinnasta, oliko tästä hyötyä tilanteissa, joissa sinuun kohdistui väkivaltaa?
- Miten aiot pitää ylläpitää voimankäyttöisiä taitoja?

4. Henkinen valmistautuminen

- Tuliko tilanne yllättäen, jossa sinuun kohdistui väkivaltaa vai ehditkö valmistautua tilanteeseen?
- Miten valmistauduit henkisesti tehtävälle, jossa oli mahdollisuus, että sinuun kohdistuu väkivaltaa? (varotiedot yms.)

- Miten partiokaverisi valmistautui tehtävälle? Juttelitteko keskenänne ja sovitteko työnjaosta?
- Miten purit/puritte tilanteen, jossa olit kohdannut väkivaltaa tai oli todennäköistä, että olisit kohdannut tehtävällä väkivaltaa?